

**Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей
історичної науки**

В.З. ДЕБЕНКО

**НАЦІОНАЛЬНІ "ГЕРОЇ" ТА "АНТИГЕРОЇ" В ІСТОРИЧНИХ
ДОСЛІДЖЕННЯХ СЛОВ'ЯНСЬКИХ ВЧЕНИХ**

Навчально-методичний посібник для студентів

спеціальності 032 "Історія та археологія"

Івано-Франківськ, 2024 рік

УДК 94 (4 – 6 ЄС)-044.247

ББК 63.3 (0)

К – 56

Дебенко В. Національні "герої" та "антигерої" в історичних дослідженнях слов'янських вчених. Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 032 "Історія та археологія". Івано-Франківськ, 2024.-36 с.

У навчально-методичному посібнику зроблено аналіз зародження, головних етапів та подій в історії слов'янських народів та слов'янської історіографії. Розглянуто основні соціальні, економічні, політичні, етно-конфесійні та культурні процеси в центральньо-європейському та східноєвропейському регіонах, проаналізовано труднощі, здобутки та специфіку в процесі формування державності місцевих народів. У посібнику вміщено плани лекцій, семінарських занять, тематика самостійної роботи, програмові вимоги та список рекомендованої літератури.

Навчальний курс розрахований на студентів навчання, які навчаються на спеціальності “032 Історія та археологія” Факультету історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Рецензенти:

В. Л. Комар, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

М. Д. Вітенко, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Рекомендовано до друку Вченою Радою Факультету історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Тематичний план.....	11
Навчальна програма.....	12
Плани лекцій.....	14
Плани семінарських занять.....	22
Самостійна робота..	32
Програмові вимоги.....	33
Рекомендована література.....	35

ПЕРЕДМОВА

"Національні "герої" та "антигерої" в історичних дослідженнях слов'янських вчених" є вибірковою програмою передбаченою навчальною програмою, затвердженою до виконання МОН України для здобуття кваліфікаційного рівня бакалавр зі спеціальності 032 "Історія та археологія". Програма курсу є складовою частиною кваліфікаційної підготовки студентів, які завершують навчання за рівнем бакалавра історії.

Мета викладання дисципліни – засвоєння і поглиблення теоретичних та практичних знань, умінь і навичок студентів на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю 032 "Історія та археологія" з дисципліни "Національні "герої" та "антигерої" в історичних дослідженнях слов'янських вчених"; опанування і застосування ключових теоретико-методологічних засад і методів вивчення та інтерпретації історичного минулого; формування інтегральної, загальних, фахових компетентностей, достатніх для ефективного розв'язування стандартних і нестандартних комплексних задач у професійній педагогічній діяльності в навчальних закладах середньої освіти, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Мета курсу "Національні "герої" та "антигерої" в історичних дослідженнях слов'янських вчених" полягає в тому, щоб, спираючись на методологічні принципи історичної науки, використовуючи найновіші здобутки історіографії, сформувати у студентів-істориків знання про головні етапи та події в історії слов'янських народів та слов'янської історіографії. Розглянути основні соціальні, економічні, політичні, етноконфесійні та культурні процеси в центральноевропейському та східноєвропейському регіонах, проаналізувати труднощі, здобутки та специфіку в процесі формування державності місцевих народів.

Програмні компетентності та результати навчання.

Інтегральна компетентність. 1К. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання, потребує інтеграції знань і прийняття рішень у практиці викладання історії в основній (базовій) школі і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі.

Загальні компетентності. ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, а також до використання знань у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання й повноцінне розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК10. Здатність поважати мультикультурність і різноманітність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього

процесу.

Фахові компетентності. ФК 1. Здатність перенести системи знань із вітчизняної і всесвітньої історії, необхідної для роботи в навчальних закладах загальної середньої освіти, у професійну діяльність.

Компетентності предметної спеціальності

ПК 1. Здатність володіти змістом та методологією фундаментальних і спеціальних історичних дисциплін.

ПК 2. Знання сучасних наукових досліджень з історії України та всесвітньої історії.

ПК 3. Здатність володіти категоріально-понятійним апаратом історичної науки, орієнтуватися в науковій періодизації історії, використовувати її як спосіб пізнання історичного процесу.

ПК 5. Здатність розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, володіти базовими знаннями української та світової культури в контексті готовності майбутніх фахівців до спілкування у мультикультурному середовищі на основі толерантності, діалогу і співробітництва.

ПК 6. Здатність здійснювати критичний аналіз різних джерел інформації та наукового пізнання, використовувати їх у професійній діяльності.

ПК 7. Знання наукових основ історії та методики її навчання, організації процесу пізнання та виховання учнів різних вікових категорій; здатність здійснювати дослідження з історії України, всесвітньої історії, методики навчання історії.

Програмні результати навчання. Програмні результати навчання (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей.

РН 1. Відтворювати основні концепції та принципи педагогіки і психології, сучасних освітніх технологій; враховувати в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

РН 3. Називати і аналізувати методи ціле покладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікувати форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.

РН 4. Здійснювати добір і застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично оцінювати результати їх навчання та ефективність уроку.

РН 5. Вибирати відповідні форми і методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізувати динаміку особистісного розвитку учнів, визначати ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

РН 6. Називати і пояснювати принципи проектування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії боулінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями

та їх батьками.

РН 7. Демонструвати знання основ фундаментальних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперувати базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН 8. Генерувати обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами.

РН 11. Виявляти навик роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, пояснювати необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності.

РН 12. Аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

РН 13. Демонструвати знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовувати необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.

Програмні результати навчання (ПРН). **ПРН 1.** Демонструвати знання змісту фундаментальних і спеціальних історичних дисциплін, необхідними для роботи в закладах загальної середньої освіти; пояснювати і характеризувати історичні процеси і події у їх порівнянні і взаємозв'язку.

ПРН 2. Знати і аналізувати сучасні наукові дослідження з проблем вітчизняної та всесвітньої історії, спеціальних історичних дисциплін та імплементувати знання у навчальну і практичну діяльність.

ПРН 3. Орієнтуватися в історичному часі, застосовуючи періодизацію, характеризувати суспільні явища в розвитку, вільно оперувати термінологією з фахових предметів.

ПРН 4. Демонструвати інтегроване мислення, пояснювати цілісну картину суспільно-історичного розвитку через міжпредметні зв'язки.

ПРН 5. Використовувати краснавчу складову курсу історії для активізації пізнавальної діяльності учнів; організовувати позакласну гурткову роботу, музейну, пам'ятко-охоронну, народознавчу роботу, спрямовану на збереження і використання історико-культурної спадщини України та світу з навчальною, науковою і просвітницькою метою.

ПРН 6. Працювати з джерелами інформації, вміти їх аналізувати, синтезувати, порівнювати та інтегрувати їх у зміст навчання історії, представляти та обговорювати відображені в них факти, явища, події, визначати власну позицію щодо суперечливих питань.

ПРН 7. Знати зміст шкільних курсів історії, проектувати і здійснювати навчальний процес, обирати оптимальні компетентісно орієнтовані методики навчання історії і суспільствознавства за допомогою сучасних інноваційних технологій, вміти оцінювати та відслідковувати динаміку особистісного розвитку учня/учениці.

ПРН 8. Володіти здатністю до розкриття інтелектуального і творчого потенціалу здобувачів середньої освіти засобами змісту предметних галузей та

курсів за вибором.

ПРН 9. Цінувати різноманіття та мультикультурність світу; ідентифікувати себе у системах загальнолюдських і національних цінностей, керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.

ПРН 10. Усвідомлювати призначення професійної діяльності вчителя історії і стійко прагнути до набуття та вдосконалення професійних компетентностей.

Навчальна програма передбачає проведення 6 лекцій (12 годин), 9 семінарських занять (18 годин) та 60 годин самостійної роботи, завершується заліком для студентів денної форми навчання. Для студентів заочної форми навчання передбачається 2 лекції (4 години), 4 семінарських заняття (8 години) та 80 годин самостійної роботи.

Розрахунок максимальної підсумкової оцінки з навчальної дисципліни здійснюється згідно кредитно-модульної системи. Максимальна кількість балів, яку можуть одержати студенти під час виконання різних видів робіт становить:

Модуль 1	Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4	Всього
Поточний контроль	Контрольні роботи	Колоквіум	Реферативна робота	
35 балів	30 балів	20 балів	15 балів	100 балів

Поточний контроль знань

Лекції передбачають системний і послідовний виклад навчального матеріалу. Відвідування лекцій для студентів є обов'язковим. Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу.

Семінарські заняття (поточний контроль). Оцінювання знань студентів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою. На занятті пропонується якісне оцінювання знань студентів шляхом виставлення балів від "1" до "5". Позначення "0" виставляється студентові за відмову від відповіді на занятті через непідготовленість, або через відсутність на занятті без поважної причини, що впливатиме на його підсумкову рейтингову оцінку в кінці семестру. Підсумкова кількість балів за роботу студента на семінарських заняттях визначається як середнє арифметичне помножене на коефіцієнт. Середнє арифметичне визначається як сума набраних студентом балів поділена на кількість занять, в яких він брав участь і був оцінений. При цьому відсутність студента на занятті без поважної причини враховується при вирахуванні середнього арифметичного. Кожен студент зобов'язаний взяти активну участь не менше як на одній третині семінарських занять, проведених у групі впродовж семестру.

Пропущене з поважних причин заняття студент може "відпрацювати" у формі, визначеній викладачем та кафедрою. При цьому виставлення оцінки не передбачається, але це відпрацьоване заняття не впливатиме на середній арифметичний бал студента. Як правило "відпрацювання" проходить у вигляді написання і захисту реферату на визначену викладачем тему (вимоги до додаткової реферативної роботи встановлюються викладачем та кафедрою окремо).

Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативна теза чи спростування поданої, а не фактична підтримка тези виступаючого, змістовне рецензування та коментар чи доповнення, що дійсно сприятиме розгляду проблеми. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за роботу на семінарських заняттях становить 35 балів.

Контрольна робота

Написання контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки при заліку. У випадку, якщо студент з якихось причин не написав контрольної роботи, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються навчальним планом на семестр з даної дисципліни. Такий студент має змогу скласти залік за талоном № 2, але для цього він повинен виконати передбачене кафедрою завдання.

Контрольна робота передбачає формулювання 5 завдань: 2 теоретичних, 1 практичного (на знання історичних джерел), 1 знання термінів та 1 на знання хронології.

Критерії оцінювання завдань на контрольній роботі (наведено максимальну кількість балів, яку можна здобути за відповідь на кожне завдання):

Завдання	семестр
1 теоретичне	10 балів
2 теоретичне	10 балів
3 практичне	5 балів
4 знання термінів	3 бали
5 знання хронології	2 бали
Разом	30 балів

Колоквіум

Оцінювання рівня засвоєння цілого блоку питань, що виноситься на самостійне вивчення студентів відбувається у вигляді усного колоквіуму. Перелік питань додається.

Критерії оцінювання колоквіуму (оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів)

Критерії	Бали
глибока, розгорнута відповідь зі знанням джерел та історіографії	16-20 балів
правильна стисла відповідь	12-15 балів
поверхова відповідь	8-11 балів
поверхова відповідь з наявністю окремих помилок	4-7 балів
розкриття окремого аспекту питання	1-3 бали

Самостійна робота

Самостійна робота студента є основним видом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час.

Метою самостійної роботи є вироблення студентами навичок і вміння працювати з літературою, віднаходити головні, стержневі аспекти проблем, що потребують твердого засвоєння, здатності визначити свою позицію щодо дискусійних ідей чи концепцій і аргументовано її обґрунтувати.

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем програми курсу в цілому, так і деяких розділів тем, написання рефератів, підготовка реферативних матеріалів з наукових публікацій по важливих проблемах даної навчальної дисципліни.

Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється у вигляді та написання реферату.

Критерії оцінювання реферату (оцінюється в діапазоні від 0 до 15 (балів))

Критерії	Бали
● глибоке розкриття проблеми, з відображенням авторської позиції	- 12-15 балів
● обґрунтоване розкриття проблеми	- 9-11 балів
● тема розкрита неповно	- 6-8 балів
● реферат суто компілятивного рівня	- 3-5 балів
● розкритий лише окремий аспект	- 1-2 бали

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять і виконання навчального навантаження студентами.

Лекції передбачають системний і послідовний виклад навчального матеріалу. Відвідування лекцій для студентів є обов'язковим.

Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативна теза чи спростування поданої, а не фактична підтримка тези виступаючого, змістовне рецензування та коментар чи доповнення, що дійсно сприятиме розгляду проблеми.

Обов'язковим є написання запланованих письмових (контрольних, самостійних, індивідуальних) робіт.

Студенти мають інформувати керівництво факультету та викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усі строків визначених для виконання усі видів письмових робіт, передбачених курсом.

Академічна доброчесність: У Прикарпатському університеті навчальний процес побудований на основі дотримання принципів академічної доброчесності, прозорості та законності роботи. Як викладач, так і студент (-ка), повинні дотримуватися Положення про запобігання академічному плагіату (<http://surl.li/dztjc>), Положення про запобігання академічного плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти (<http://surl.li/evnhu>), Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (<http://surl.li/eonvn>).

У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи.

Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №672 від 24.11.2022р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Вступ до курсу. Рецепція слов'янського світу в історичній думці останньої третини XVII-XVIII ст.	2	2	6
Тема 2. Формування основних напрямів дослідження минулого слов'янських народів в історіографії епохи національного відродження.	-	2	6
Тема 3. Поява нових тенденцій у дослідженні проблематики слов'янської історії (60-90-ті рр. XIX ст.).	-	2	6
Тема 4. Надбання і проблеми розвитку історичної славістики у перші десятиріччя XX ст.	2	-	6
Тема 5. Вивчення духовної культури та менталітету слов'янських народів в європейській історіографії.		2	6
Тема 6. Особливості історичного розвитку слов'янського світу в історичній літературі.	2	2	6
Тема 7. Вплив ідеології сарматизму на формування культурно-державницької традиції Речі Посполитої. Ідеалізації та героїзації польської шляхетської демократії.	2	2	6
Тема 8. Ідеологія богемцентризму. Героїзація гусизму та її вплив на формування засад національної ідентичності чехів.	-	2	6
Тема 9. Боротьба словаків проти іноземних поневолювачів. Особливості формування словацької культури та менталітету.	2	-	6
Тема 10. Героїчний епос слов'янських народів Балкан.	2	2	6
Тема 11. Формування культу героя в історичній традиції українського народу.		2	
Тема 12. "Герої" та "антигерої" в слов'янській політичній та історичній традиції XX ст.			
ЗАГ:	12	18	60

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

1. Вступ до курсу. Питання героїзації історії в античній літературі. Герої та антигерої давньої історії слов'ян. Слов'янський епос як джерело до вивчення етногенезу слов'янських народів. Рецепція слов'янського світу в історичній думці останньої третини XVII-XVIII ст. Творчий доробок історичного письменства у висвітленні минувшини слов'янських народів в останній третині XVII – початку XVIII ст. Образ слов'янського світу у творах 10-70-х рр. XVIII ст. Проблеми історії слов'янських народів в історіографічних працях останньої чверті XVIII ст.

2. Формування основних напрямів дослідження минулого слов'янських народів в історіографії епохи національного відродження. Особливості становлення наукового інтересу до вивчення історії слов'ян (перша третина XIX ст.). Історична доля слов'янських народів у студіях 30-х – середини 40-х рр. XIX ст. Зародження слов'янознавчих центрів. Наукових доробок вивчення історії слов'ян наприкінці 1840-х – на початку 1860-х рр.

3. Поява нових тенденцій у дослідженні проблематики слов'янської історії (60-90-ті рр. XIX ст.). Стан вивчення давньої і ранньосередньовічної історії слов'ян. Розробка проблеми середньовічної і нової історії південнослов'янських народів. Проблеми історії західних слов'ян у працях українських дослідників. Виникнення історії славістики – нового напрямку наукових досліджень

4. Надбання і проблеми розвитку історичної славістики у перші десятиріччя XX ст. Вивчення питань історії Польщі і Чехії. Дослідження з історії південнослов'янських народів. Результати наукових студій з історії слов'янознавства. Гіпотези та концепції прабатьківщини слов'ян. Дослідження антропологічних особливостей слов'ян. Проблема етногенезу слов'ян.

5. Вивчення духовної культури та менталітету слов'янських народів в європейській історіографії. Релігійні вірування давніх слов'янських народів. Культура слов'янських племен до прийняття християнства. Проблема християнізації слов'ян. Церковний розкол 1054 р. Відмінності між католицизмом та православ'ям. Ян Гус. Гуситські війни. Турецькі завоювання. Ісламізація. Національно-визвольні рухи слов'янських народів. Герої слов'янського епосу та фольклору. Особливості менталітету слов'янських народів.

6. Особливості історичного розвитку слов'янського світу в історичній літературі. Розкол християнської церкви. Взаємодія та зіткнення на теренах Центрально-Східної Європи візантійської, руської та західноєвропейської (католицької) культурних традицій. Вплив церкви на культуру й освіту. Поширення ідей гуманізму та Відродження. Падіння Константинополя. «Москва – третій Рим». Сарматизм. Австророславизм. Панславизм.

7. Вплив ідеології сарматизму на формування культурно-державницької традиції Речі Посполитої. Ідеалізації та героїзації польської шляхетської демократії. Ідеалізація панівного стану Польщі.

Героїзація подвигів шляхти. Поширення сарматизму в польській культурі. Закони, звичаї, громадянські чесноти, дворянські традиції, елементи рицарської культури, релігійність, пристрасть до розкішного життя, зневага до фізичної праці. Ототожнення «сарматизму», «польськості» з захистом католицької віри. Культ зневаги до інших народів та релігій.

8. Ідеологія богемоцентризму. Героїзація гусизму та її вплив на формування засад національної ідентичності чехів. Становлення чеської мови та літератури. Зростання інтересу до давньочеського епосу «Александрейда» (1310 р.). «Далімілова хроніка», «Краліцька Біблія». Високий рівень патріотизму та національної свідомості в художніх творах. Празький університет. Ян Гус. Реформаційний рух. Гуманізм. Вдосконалення орфографії та граматики. Гуситські хроніки. «Поема про перемогу біля Домажлице». Гуситські пісні. Прославлення Яна Гуса, Яна Жижки, подвигів таборитів, таврування загарбників і зрадників.

9. Боротьба словаків проти іноземних поневолювачів. Особливості формування словацької культури та менталітету. Спустошення словацьких земель внаслідок війн та повстань. Мадяризація. Онімечення. «Ословачення». Ознаки екстериторіального розуміння батьківщини. Перша фіксація назви «Словаччина» в 1685 р. Героїзація фольклору. Д. Горчичка та його «Новий латинсько-словацький базар». Збірка пісень Трачовського (1684)

10. Героїчний епос слов'янських народів Балкан. Формування концепції ілліризму словенців та хорватів. Наступально-войовничий характер ілліризму та його вплив на створення єдиного історико-культурного простору. Тіто Брезовачки. Павел Ріттер Вітезович. Етнографізм та фольклорний національний традиціоналізм сербів та чорногорців: В. Ілич, Л. Лазаревич, М. Глішич, С. Маркович. Героїзація болгарського епосу в боротьбі проти турецького панування: «Епопея забутих», «Знедолені», «Під серпом». І. Вазов, К. Величков, П. Славейков.

11. Формування культу героя в історичній традиції українського народу. Вплив національно-визвольних змагань українського народу на ідеалізацію образу захисника рідної землі. "Герої" та "антигерої" в фольклорі українського населення. "Герої" та "інші" в козацькому історіописанні. Героїзація феномену козаччини в літературній творчості Т. Шевченка, М. Старицького, М. Гоголя, П. Куліша. "Герої" та "антигерої" в шкільному курсі історії України.

12. "Герої" та "антигерої" в слов'янській політичній та історичній традиції ХХ ст. "Герої" та "антигерої" слов'янських народів в роки Першої світової війни. Творення культу героїв в національній історії Речі Посполитої, Чехословаччини, Югославії та Болгарії міжвоєнного періоду. "Герої" та "антигерої" українських національно-визвольних змагань першої третини ХХ ст. Повстанський героїчний епос Другої світової війни та проблема сучасного державобудування України.

ЛЕКЦІЇ

Тема 1. Проблема пошуку героїв та антигероїв в історичних дослідженнях

План

1. Образ героя та антигероя в давньогрецькій культурі.
2. Постать героя та антигероя в давньоримській культурі.
3. Формування культуру героя в античній літературній традиції.
4. Герої та антигерої слов'янського епосу.

Література:

1. Андрущенко В. П., Безвершук Ж. О., Богуцький Ю. П., Новохатько Л. М. Українська культура в європейському контексті. / За ред. Ю. П. Богуцького. - К., 2007.
2. Батуріна С. "Герої" та "антигерої". Персоналії української історії у російських та польських шкільних підручниках / Світлана Батуріна // Історіографічні дослідження в Україні. - К. - 2017. - Ви. 27.
3. Бовгиря А. "Герої" та "антигерої", "інші" в козацькому історіописанні XVIII ст. / Андрій Бовгиря // Історіографічні дослідження в Україні. - К. - 2014. - Вип. 25.
4. Дейвіс Норман. Історія Польщі : Боже ігрище / Норман Дейвіс ; пер. з англ. П. Таращук. - К., 2008.
5. Дейвіс Норман. Європа : історія / Норман Дейвіс ; пер. з англ. П. Таращук. - К., 2008.
6. Дорошенко Д. Слов'янський світ у його минулому й сучасному. / Дмитро Дорошенко. - К., 2010.
7. Кравченко В. Україна, Імперія, Росія. Вибрані статті з модерної історії та історіографії / Володимир Кравченко. - К., 2011.
8. Косенко Л. О. Козаки: Лицарський орден України: Факти. Міфи. Коментарі. - Вид. 2-е дооп. / Леонід Косенко. - Харків, 2013.
9. Копилов С. А. Проблеми історії слов'янських народів в історичній думці України (остання третина XVII – початок XX ст.). – Кам'янець-Подільський, 2005.
10. Луньо Є. Повстанський героїчний епос і питання сучасного державотворення / Євген Луньо // Народознавчі зошити. Серія філологічна. - № 3. - 2014.
11. Магочій П.-Р. Україна : історія її земель та народів / Павло-Роберт Магочій ; пер. з англ. Е. Гийдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. - Ужгород, 2012.
12. Міжнародний форум: "Герої" та "антигерої" у європейській політичній та історіографічній традиції. / Пошук героїв у національних традиціях. Публічна дискусія. Стенограма. Частина 1. – К., 2012.
13. Потоцький В., Семененко В. Шляхта. Честь та гонор: факти, міфи, коментарі / В. Потоцький, В. Семененко. - Харків, 2014.
14. Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років XX ст.) - Вид. 4-е дооп. / За ред. М. П. Парцей. - Львів, 1992.
15. Яровий В. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.) Курс лекцій / За ред. Валерія Ярового. - К., 2001.

Тема 2. Культ героя в історичних працях слов'янських літописців X-XVII ст.

План

1. Формування культу польського героя в літописі Галла Аноніма, "Хроніці поляків" Вінцентія Кадлубека, лицарському гімні "Пісня Богородиці".
2. Образ героя в чеських хроніках Беніша Крабіце, Пржібіка Пулкави та "Святовацлавській легенді".
3. Героїзація захисників рідної землі в словацьких піснях: "Пісня про Сегетський замок", "Пісня про блакитний замок"
4. Героїчний епос болгарського народу.

Література:

1. Андрущенко В. П., Безвершук Ж. О., Богуцький Ю. П., Новохатько Л. М. Українська культура в європейському контексті. / За ред. Ю. П. Богуцького. - К., 2007.
2. Батуріна С. "Герої" та "антигерої". Персоналії української історії у російських та польських шкільних підручниках / Світлана Батуріна // Історіографічні дослідження в Україні. - К. - 2017. - Ви. 27.
3. Бовгиря А. "Герої" та "антигерої", "інші" в козацькому історіописанні XVIII ст. / Андрій Бовгиря // Історіографічні дослідження в Україні. - К. - 2014. - Вип. 25.
4. Дейвіс Норман. Історія Польщі : Боже ігрище / Норман Дейвіс ; пер. з англ. П. Таращук. - К., 2008.
5. Дейвіс Норман. Європа : історія / Норман Дейвіс ; пер. з англ. П. Таращук. - К., 2008.
6. Дорошенко Д. Слов'янський світ у його минулому й сучасному. / Дмитро Дорошенко. - К., 2010.
7. Кравченко В. Україна, Імперія, Росія. Вибрані статті з модерної історії та історіографії / Володимир Кравченко. - К., 2011.
8. Косенко Л. О. Козаки: Лицарський орден України: Факти. Міфи. Коментарі. - Вид. 2-е дооп. / Леонід Косенко. - Харків, 2013.
9. Копилов С. А. Проблеми історії слов'янських народів в історичній думці України (остання третина XVII – початок XX ст.). – Кам'янець-Подільський, 2005.
10. Луньо Є. Повстанський героїчний епос і питання сучасного державотворення / Євген Луньо // Народознавчі зошити. Серія філологічна. - №3. - 2014.
11. Магочій П.-Р. Україна : історія її земель та народів / Павло-Роберт Магочій ; пер. з англ. Е. Гийдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. - Ужгород, 2012.

12. Міжнародний форум: "Герої" та "антигерої" у європейській політичній та історіографічній традиції. / Пошук героїв у національних традиціях. Публічна дискусія. Стенограма. Частина 1. – К., 2012.
13. Потоцький В., Семененко В. Шляхта. Честь та гонор: факти, міфи, коментарі / В. Потоцький, В. Семененко. – Харків, 2014.
14. Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років ХХ ст.) - Вид. 4-е дооп. / За ред. М.П. Парцей. - Львів, 1992.
15. Яровий В. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до ХХ ст.) Курс лекцій / За ред. Валерія Ярового. - К., 2001.

Тема 3. Формування основних напрямів дослідження минулого слов'янських народів в історіографії епохи національного відродження.

План

1. Доба національного слов'янського відродження. Ідеалізація та героїзація історичного минулого слов'ян.
2. Становлення наукового інтересу до вивчення історії слов'ян в першій третині ХІХ ст.
3. Науковий доробок вивчення історії слов'ян 50 – 60-х роках ХІХ ст.

Література:

1. Андрущенко В. П., Безвершук Ж. О., Богуцький Ю. П., Новохатько Л. М. Українська культура в європейському контексті. / За ред. Ю. П. Богуцького. - К., 2007.
2. Батуріна С. "Герої" та "антигерої". Персоналії української історії у російських та польських шкільних підручниках / Світлана Батуріна // Історіографічні дослідження в Україні. - К. - 2017. - Ви. 27.
3. Бовгиря А. "Герої" та "антигерої", "інші" в козацькому історіописанні ХVІІІ ст. / Андрій Бовгиря // Історіографічні дослідження в Україні. - К. - 2014. - Вип. 25.
4. Дейвіс Норман. Історія Польщі : Боже ігрище / Норман Дейвіс ; пер. з англ. П. Тарашук. - К., 2008.
5. Дейвіс Норман. Європа : історія / Норман Дейвіс ; пер. з англ. П. Тарашук. - К., 2008.
6. Дорошенко Д. Слов'янський світ у його минулому й сучасному. / Дмитро Дорошенко. - К., 2010.
7. Кравченко В. Україна, Імперія, Росія. Вибрані статті з модерної історії та історіографії / Володимир Кравченко. - К., 2011.

8. Косенко Л. О. Козаки: Лицарський орден України: Факти. Міфи. Коментарі. - Вид. 2-е дооп. / Леонід Косенко. - Харків, 2013.
9. Копилов С. А. Проблеми історії слов'янських народів в історичній думці України (остання третина XVII – початок XX ст.). – Кам'янець-Подільський, 2005.
10. Луньо Є. Повстанський героїчний епос і питання сучасного державотворення / Євген Луньо // Народознавчі зошити. Серія філологічна. - №3. - 2014.
11. Магочій, П.-Р. Україна : історія її земель та народів / Павло-Роберт Магочій ; пер. з англ. Е. Гийдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. - Ужгород, 2012.
12. Міжнародний форум: "Герої" та "антигерої" у європейській політичній та історіографічній традиції. / Пошук героїв у національних традиціях. Публічна дискусія. Стенограма. Частина 1. – К., 2012.
13. Потоцький В., Семененко В. Шляхта. Честь та гонор: факти, міфи, коментарі / В. Потоцький, В. Семененко. - Харків, 2014.
14. Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років XX ст.) - Вид. 4-е дооп. / За ред. М. П. Парцей. - Львів, 1992.
15. Яровий В. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.) Курс лекцій / За ред. Валерія Ярового. - К., 2001.

Тема 4. Поява нових тенденцій у дослідженні проблематики слов'янської історії (60-90-ті рр. XIX ст.).

План

1. Стан вивчення давньої і ранньосередньовічної історії слов'ян.
2. Розробка проблеми середньовічної історії слов'ян.
3. Становлення славістики як нового наукового напрямку історичних досліджень.
4. Наукові студії з історії слов'янознавства.

Література:

1. Андрущенко В. П., Безвершук Ж. О., Богуцький Ю. П., Новохатько Л. М. Українська культура в європейському контексті. / За ред. Ю. П. Богуцького. - К., 2007.
2. Батуріна С. "Герої" та "антигерої". Персоналії української історії у російських та польських шкільних підручниках / Світлана Батуріна // Історіографічні дослідження в Україні. - К. - 2017. - Ви. 27.

- 3.Бовгиря А. "Герої" та "антигерої", "інші" в козацькому історіописанні XVIII ст./Андрій Бовгиря // Історіографічні дослідження в Україні.-К.-2014.-Вип.25.
- 4.Дейвіс Норман. Історія Польщі : Боже ігрище / Норман Дейвіс ; пер. з англ.П.Тарашук.-К.,2008.
- 5.Дейвіс Норман. Європа :історія / Норман Дейвіс ;пер. з англ.П.Тарашук.-К.,2008.
- 6.Дорошенко Д. Слов'янський світ у його минулому й сучасному./Дмитро Дорошенко.-К.,2010.
- 7.Кравченко В.Україна,Імперія,Росія.Вибрані статті з модерної історії та історіографії /Володимир Кравченко.-К.,2011.
- 8.КосенкоЛ.О.Козаки:ЛицарськийорденУкраїни:Факти.Міфи.Коментарі.-Вид.2-е дооп ./ Леонід Косенко. -Харків, 2013.
- 9.Копилов С.А. Проблеми історії слов'янських народів в історичній думці України (остання третина XVII – початок XX ст.). – Кам'янець-Подільський, 2005.
- 10.Луцько Є. Повстанський героїчний епос і питання сучасного державотворення/Євген Луцько // Народознавчі зошити. Серія філологічна.-№3.-2014.
- 11.Магочій ,П.-Р. Україна : історія її земель та народів / Павло-Роберт Магочій ; пер. з англ. Е. Гийдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. -Ужгород, 2012.
- 12.Міжнародний форум:"Герої" та" антигерої" у європейській політичній та історіографічній традиції. / Пошук героїв у національних традиціях. Публічна дискусія. Стенограма. Частина 1. – К.,2012.
- 13.Потоцький В.,Семененко В. Шляхта. Честь та гонор: факти, міфи, коментар і/ В. Потоцький, В. Семененко.- Харків,2014.
- 14.Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років XX ст.)-Вид.4-е дооп. / За ред. М.П.Парцей.-Львів,1992.
- 15.Яровий В. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.) Курс лекцій / За ред .Валерія Ярового.-К.,2001.

Тема 5. Надбання і проблеми розвитку історичної славістики у XX ст.

План

1. Вивчення проблемних питань історії Польщі і Чехії.
2. Дослідження історії південнослов'янських народів.
3. Нові підходи у вивченні історії білоруського народу в складі Великого князівства Литовського.
4. Героїзація державних діячів та військових лідерів.

Література:

1. Андрущенко В. П., Безвершук Ж. О., Богуцький Ю. П., Новохатько Л. М. Українська культура в європейському контексті. / За ред. Ю. П. Богуцького. - К., 2007.
2. Батуріна С. "Герої" та "антигерої". Персоналії української історії у російських та польських шкільних підручниках / Світлана Батуріна // Історіографічні дослідження в Україні.-К.-2017.- Ви.27.
3. Бовгиря А. "Герої" та "антигерої", "інші" в козацькому історіописанні XVIII ст./Андрій Бовгиря // Історіографічні дослідження в Україні.-К.-2014.-Вип.25.
4. Дейвіс Норман. Історія Польщі : Боже ігрище / Норман Дейвіс ; пер. з англ. П. Таращук.-К.,2008.
5. Дейвіс Норман. Європа : історія / Норман Дейвіс ; пер. з англ. П. Таращук.-К.,2008.
6. Дорошенко Д. Слов'янський світ у його минулому й сучасному./Дмитро Дорошенко.-К.,2010.
7. Кравченко В. Україна, Імперія, Росія. Вибрані статті з модерної історії та історіографії / Володимир Кравченко.-К.,2011.
8. Косенко Л. О. Козаки: Лицарський орден України: Факти. Міфи. Коментарі. - Вид. 2-е дооп. / Леонід Косенко. - Харків, 2013.
9. Копилов С. А. Проблеми історії слов'янських народів в історичній думці України (остання третина XVII – початок XX ст.). – Кам'янець-Подільський, 2005.
10. Луньо Є. Повстанський героїчний епос і питання сучасного державотворення/Євген Луньо // Народознавчі зошити. Серія філологічна.-№3.-2014.
11. Магочій ,П.-Р. Україна : історія її земель та народів / Павло-Роберт Магочій ; пер. з англ. Е. Гийдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. - Ужгород, 2012.
12. Міжнародний форум:"Герої" та "антигерої" у європейській політичній та історіографічній традиції. / Пошук героїв у національних традиціях. Публічна дискусія. Стенограма. Частина 1. – К.,2012.
13. Потоцький В., Семененко В. Шляхта. Честь та гонор: факти, міфи, коментар і/ В. Потоцький, В. Семененко.- Харків,2014.
14. Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років XX ст.)- Вид.4-е дооп. / За ред. М.П.Парцей.-Львів,1992.
15. Яровий В. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.) Курс лекцій / За ред. Валерія Ярового.-К.,2001.

Тема 6. Вивчення духовної культури та менталітету слов'янських народів в європейській історіографії.

План

1. Роль православ'я, католицизму та ісламу в слов'янській історії.
2. Національно-визвольні рухи слов'янських народів.
3. Герої слов'янського епосу та фольклору.
4. Особливості менталітету слов'янських народів.

Література:

1. Андрущенко В. П., Безвершук Ж. О., Богуцький Ю. П., Новохатько Л. М. Українська культура в європейському контексті. / За ред. Ю. П. Богуцького. - К., 2007.
2. Батуріна С. "Герої" та "антигерої". Персоналії української історії у російських та польських шкільних підручниках / Світлана Батуріна // Історіографічні дослідження в Україні.-К.-2017.- Ви.27.
3. Бовгиря А. "Герої" та "антигерої", "інші" в козацькому історіописанні XVIII ст./Андрій Бовгиря // Історіографічні дослідження в Україні.-К.-2014.- Вип.25.
4. Дейвіс Норман. Історія Польщі : Боже ігрище / Норман Дейвіс ; пер. з англ. П. Тарашук.-К., 2008.
5. Дейвіс Норман. Європа : історія / Норман Дейвіс ; пер. з англ. П. Тарашук.-К., 2008.
6. Дорошенко Д. Слов'янський світ у його минулому й сучасному./Дмитро Дорошенко.-К., 2010.
7. Кравченко В. Україна, Імперія, Росія. Вибрані статті з модерної історії та історіографії / Володимир Кравченко.-К., 2011.
8. Косенко Л. О. Козаки: Лицарський орден України: Факти. Міфи. Коментарі. - Вид. 2-е дооп. / Леонід Косенко. - Харків, 2013.
9. Копилов С. А. Проблеми історії слов'янських народів в історичній думці України (остання третина XVII – початок XX ст.). – Кам'янець-Подільський, 2005.
10. Луньо Є. Повстанський героїчний епос і питання сучасного державотворення/Євген Луньо // Народознавчі зошити. Серія філологічна.- №3.-2014.
11. Магочій ,П.-Р. Україна : історія її земель та народів / Павло-Роберт Магочій ; пер. з англ. Е. Гийдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. - Ужгород, 2012.
12. Міжнародний форум:"Герої" та "антигерої" у європейській політичній та історіографічній традиції. / Пошук героїв у національних традиціях. Публічна дискусія. Стенограма. Частина 1. – К., 2012.

- 13.Потоцький В.,Семененко В. Шляхта. Честь та гонор: факти, міфи, коментар і/ В. Потоцький, В. Семененко.- Харків,2014.
- 14.Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років ХХ ст.)- Вид.4-е дооп. / За ред. М.П.Парцей.-Львів,1992.
- 15.Яровий В. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до ХХ ст.) Курс лекцій / За ред .Валерія Ярового.-К.,2001.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Семінар № 1

Тема. Особливості історичного розвитку слов'янського світу в історичній літературі.

План

1. Взаємодія та зіткнення на теренах Центрально-Східної Європи візантійської, руської, католицької та мусульманської культурних традицій.
2. Вплив релігії на розвиток культури, освіти, менталітету слов'ян.
3. Поширення ідей гуманізму та Відродження.
4. Формування культу героїв в історичній літературі.

Література:

1. Андрущенко В. П., Безвершук Ж. О., Богуцький Ю. П., Новохатько Л. М. Українська культура в європейському контексті. / За ред. Ю. П. Богуцького. - К., 2007.
2. Батуріна С. "Герої" та "антигерої". Персоналії української історії у російських та польських шкільних підручниках / Світлана Батуріна // Історіографічні дослідження в Україні.-К.-2017.- Ви.27.
3. Бовгиря А. "Герої" та "антигерої", "інші" в козацькому історіописанні XVIII ст./Андрій Бовгиря // Історіографічні дослідження в Україні.-К.-2014.- Вип.25.
4. Дейвіс Норман. Історія Польщі : Боже ігрище / Норман Дейвіс ; пер. з англ. П. Таращук. - К., 2008.
5. Дейвіс Норман. Європа : історія / Норман Дейвіс ; пер. з англ. П. Таращук. - К., 2008.
6. Дорошенко Д. Слов'янський світ у його минулому й сучасному. / Дмитро Дорошенко. - К., 2010.
7. Кравченко В. Україна, Імперія, Росія. Вибрані статті з модерної історії та історіографії / Володимир Кравченко. - К., 2011.
8. Косенко Л. О. Козаки: Лицарський орден України: Факти. Міфи. Коментарі. - Вид. 2-е дооп. / Леонід Косенко. - Харків, 2013.
9. Копилов С. А. Проблеми історії слов'янських народів в історичній думці України (остання третина XVII – початок XX ст.). – Кам'янець-Подільський, 2005.

10. Луньо Є. Повстанський героїчний епос і питання сучасного державотворення/Євген Луньо // Народознавчі зошити. Серія філологічна.-№3.-2014.
11. Магочій ,П.-Р. Україна : історія її земель та народів / Павло-Роберт Магочій ; пер. з англ. Е. Гайдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. -Ужгород, 2012.
12. Міжнародний форум:"Герої" та "антигерої" у європейській політичній та історіографічній традиції. / Пошук героїв у національних традиціях. Публічна дискусія. Стенограма. Частина 1. – К.,2012.
13. Потоцький В.,Семененко В. Шляхта. Честь та гонор: факти, міфи, коментар і/ В. Потоцький, В. Семененко.- Харків,2014.
14. Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років ХХ ст.)- Вид.4-е дооп. / За ред. М.П.Парцей.-Львів,1992.
15. Яровий В. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до ХХ ст.) Курс лекцій / За ред .Валерія Ярового.-К.,2001.

Семінар № 2

Тема. Ідеологія богомоцентризму. Героїзація гусизму та її вплив на формування засад національної ідентичності чехів.

План

1. Зростання інтересу до давньочеського епосу «Алекса́ндреїда» (1310 р.). «Далімілова хроніка», «Краліцька Біблія».
2. Високий рівень патріотизму та національної свідомості в художніх творах. Празький університет. Реформаційні погляди Яна Гуса.
3. Гуситські хроніки. «Поєма про перемогу біля Домажліце».
4. Гуситські пісні. Прославлення Яна Гуса, Яна Жижки, подвигів таборитів, таврування загарбників і зрадників.

Література:

1. Андрущенко В.П., Безвершук Ж.О., Богуцький Ю.П., Новохатько Л.М. Українська культура в європейському контексті. / За ред. Ю. П. Богуцького . - К., 2007.
2. Батуріна С. "Герої" та "антигерої". Персоналії української історії у російських та польських шкільних підручниках / Світлана Батуріна // Історіографічні дослідження в Україні.-К.-2017.- Ви.27.

3. Бовгиря А. "Герої" та "антигерої", "інші" в козацькому історіописанні XVIII ст./Андрій Бовгиря // Історіографічні дослідження в Україні.-К.-2014.- Вип.25.
4. Дейвіс Норман. Історія Польщі : Боже ігрище / Норман Дейвіс ; пер. з англ.П.Таращук.-К.,2008.
5. Дейвіс Норман. Європа :історія / Норман Дейвіс ;пер. з англ.П.Таращук.- К.,2008.
6. Дорошенко Д. Слов'янський світ у його минулому й сучасному./Дмитро Дорошенко.-К.,2010.
7. Кравченко В.Україна,Імперія,Росія.Вибрані статті з модерної історії та історіографії /Володимир Кравченко.-К.,2011.
8. КосенкоЛ.О.Козаки:ЛицарськийорденУкраїни:Факти.Міфи.Коментарі.- Вид.2-е дооп. / Леонід Косенко. -Харків, 2013.
9. Копилов С.А. Проблеми історії слов'янських народів в історичній думці України (остання третина XVII – початок XX ст.). – Кам'янець-Подільський, 2005.
10. Луньо Є. Повстанський героїчний епос і питання сучасного державотворення/Євген Луньо // Народознавчі зошити. Серія філологічна.-№3.- 2014.
11. Магочій ,П.-Р. Україна : історія її земель та народів / Павло-Роберт Магочій ; пер. з англ. Е. Гийдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. -Ужгород, 2012.
12. Міжнародний форум:"Герої" та" антигерої" у європейській політичній та історіографічній традиції. / Пошук героїв у національних традиціях. Публічна дискусія. Стенограма. Частина 1. – К.,2012.
13. Потоцький В.,Семененко В. Шляхта. Честь та гонор: факти, міфи, коментар і/ В. Потоцький, В. Семененко.- Харків,2014.
14. Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років XX ст.)- Вид.4-е дооп. / За ред. М.П.Парцей.-Львів,1992.
15. Яровий В. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.) Курс лекцій / За ред. Валерія Ярового.-К.,2001.

Семінар № 3

Тема. Боротьба словаків проти іноземних поневолювачів. Особливості формування словацької культури та менталітету.

План

1. Спустошення словацьких земель внаслідок війн та повстань в добу середньовіччя.
2. Героїчний опір словаків мадяризації та онімеченню.
3. Особливості національно-визвольних рухів словацького населення.
4. Формування культу герою в словацькому епосі. Героїзація фольклору. Збірка пісень Трачовського (1684 р.)

Література:

1. Андрущенко В. П., Безвершук Ж. О., Богуцький Ю. П., Новохатько Л. М. Українська культура в європейському контексті. / За ред. Ю. П. Богуцького. - К., 2007.
2. Батуріна С. "Герої" та "антигерої". Персоналії української історії у російських та польських шкільних підручниках / Світлана Батуріна // Історіографічні дослідження в Україні. - К. - 2017. - Ви. 27.
3. Бовгиря А. "Герої" та "антигерої", "інші" в козацькому історіописанні XVIII ст. / Андрій Бовгиря // Історіографічні дослідження в Україні. - К. - 2014. - Вип. 25.
4. Дейвіс Норман. Історія Польщі : Боже ігрище / Норман Дейвіс ; пер. з англ. П. Тарашук. - К., 2008.
5. Дейвіс Норман. Європа : історія / Норман Дейвіс ; пер. з англ. П. Тарашук. - К., 2008.
6. Дорошенко Д. Слов'янський світ у його минулому й сучасному. / Дмитро Дорошенко. - К., 2010.
7. Кравченко В. Україна, Імперія, Росія. Вибрані статті з модерної історії та історіографії / Володимир Кравченко. - К., 2011.
8. Косенко Л. О. Козаки: Лицарський орден України: Факти. Міфи. Коментарі. - Вид. 2-е дооп. / Леонід Косенко. - Харків, 2013.
9. Копилов С. А. Проблеми історії слов'янських народів в історичній думці України (остання третина XVII – початок XX ст.). – Кам'янець-Подільський, 2005.

10. Луньо Є. Повстанський героїчний епос і питання сучасного державотворення/Євген Луньо // Народознавчі зошити. Серія філологічна.-№3.-2014.
11. Магочій ,П.-Р. Україна : історія її земель та народів / Павло-Роберт Магочій ; пер. з англ. Е. Гайдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. -Ужгород, 2012.
12. Міжнародний форум:"Герої" та "антигерої" у європейській політичній та історіографічній традиції. / Пошук героїв у національних традиціях. Публічна дискусія. Стенограма. Частина 1. – К.,2012.
13. Потоцький В.,Семененко В. Шляхта. Честь та гонор: факти, міфи, коментар і/ В. Потоцький, В. Семененко.- Харків,2014.
14. Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років ХХ ст.)- Вид.4-е дооп. / За ред. М.П.Парцей.-Львів,1992.
15. Яровий В. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до ХХ ст.) Курс лекцій / За ред .Валерія Ярового.-К.,2001.

Семінар № 4

Тема. Героїчний епос слов'янських народів Балкан.

План

1. Формування концепції ілліризму словенців та хорватів.
2. Наступально-войовничий характер ілліризму та його вплив на створення єдиного історико-культурного простору.
3. Етнографізм та фольклорний національний традиціоналізм сербів та чорногорців: В. Ілич, Л. Лазаревич, М. Глішич, С. Маркович.
4. Героїзація болгарського епосу в боротьбі проти турецького панування: «Епопея забутих», «Знедолені», «Під серпом».

Література:

1. АндрущенкоВ.П.,БезвершукЖ.О.,БогуцькийЮ.П.,НовохатькоЛ.М. Українська культура в європейському контексті. / За ред. Ю. П. Богуцького . - К., 2007.
2. Батуріна С. "Герої" та "антигерої". Персоналії української історії у російських та польських шкільних підручниках / Світлана Батуріна // Історіографічні дослідження в Україні.-К.-2017.- Ви.27.

3. Бовгиря А. "Герої" та "антигерої", "інші" в козацькому історіописанні XVIII ст./Андрій Бовгиря // Історіографічні дослідження в Україні.-К.-2014.-Вип.25.
4. Дейвіс Норман. Історія Польщі : Боже ігрище / Норман Дейвіс ; пер. з англ.П.Таращук.-К.,2008.
5. Дейвіс Норман. Європа :історія / Норман Дейвіс ;пер. з англ.П.Таращук.-К.,2008.
6. Дорошенко Д. Слов'янський світ у його минулому й сучасному./Дмитро Дорошенко.-К.,2010.
7. Кравченко В.Україна,Імперія,Росія.Вибрані статті з модерної історії та історіографії /Володимир Кравченко.-К.,2011.
8. КосенкоЛ.О.Козаки:ЛицарськийорденУкраїни:Факти.Міфи.Коментарі.- Вид.2-е дооп. / Леонід Косенко. -Харків, 2013.
9. Копилов С.А. Проблеми історії слов'янських народів в історичній думці України (остання третина XVII – початок XX ст.). – Кам'янець-Подільський, 2005.
10. Луньо Є. Повстанський героїчний епос і питання сучасного державотворення/Євген Луньо // Народознавчі зошити. Серія філологічна.-№3.-2014.
11. Магочій ,П.-Р. Україна : історія її земель та народів / Павло-Роберт Магочій ; пер. з англ. Е. Гийдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. -Ужгород, 2012.
12. Міжнародний форум:"Герої" та" антигерої" у європейській політичній та історіографічній традиції. / Пошук героїв у національних традиціях. Публічна дискусія. Стенограма. Частина 1. – К.,2012.
13. Потоцький В.,Семененко В. Шляхта. Честь та гонор: факти, міфи, коментар і/ В. Потоцький, В. Семененко.- Харків,2014.
14. Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років XX ст.)- Вид.4-е дооп. / За ред. М.П.Парцей.-Львів,1992.
15. Яровий В. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.) Курс лекцій / За ред. Валерія Ярового.-К.,2001.

Семінар №5.

Тема. Вплив ідеології сарматизму на формування ідеалу героя в політичній культурі польської шляхти.

План

- 1.Складові ідеології сарматизму. Ідеалізація панівного стану Польщі.
- 2.Героїзація подвигів польської шляхти.
- 3.Поширення сарматизму в польській культурі.
- 4.Культ зневаги до інших народів та релігій.

Література:

1. Андрущенко В.П., Безвершук Ж.О., Богуцький Ю.П., Новохатько Л.М. Українська культура в європейському контексті. / За ред. Ю. П. Богуцького . - К., 2007.
2. Батуріна С. "Герої" та "антигерої". Персоналії української історії у російських та польських шкільних підручниках / Світлана Батуріна // Історіографічні дослідження в Україні.-К.-2017.- Ви.27.
3. Бовгиря А. "Герої" та "антигерої", "інші" в козацькому історіописанні XVIII ст./Андрій Бовгиря // Історіографічні дослідження в Україні.-К.-2014.- Вип.25.
4. Дейвіс Норман. Історія Польщі : Боже ігрище / Норман Дейвіс ; пер. з англ.П.Таращук.-К.,2008.
5. Дейвіс Норман. Європа :історія / Норман Дейвіс ;пер. з англ.П.Таращук.- К.,2008.
6. Дорошенко Д. Слов'янський світ у його минулому й сучасному./Дмитро Дорошенко.-К.,2010.
7. Кравченко В.Україна,Імперія,Росія.Вибрані статті з модерної історії та історіографії /Володимир Кравченко.-К.,2011.
8. Косенко Л.О.Козаки:Лицарський орден України:Факти.Міфи.Коментарі.- Вид.2-е дооп. / Леонід Косенко. -Харків, 2013.
9. Копилов С.А. Проблеми історії слов'янських народів в історичній думці України (остання третина XVII – початок XX ст.). – Кам'янець-Подільський, 2005.
10. Луньо Є. Повстанський героїчний епос і питання сучасного державотворення/Євген Луньо // Народознавчі зошити. Серія філологічна.-№3.- 2014.

11. Магочій ,П.-Р. Україна : історія її земель та народів / Павло-Роберт Магочій ; пер. з англ. Е. Гийдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. -Ужгород, 2012.
12. Міжнародний форум:"Герої" та "антигерої" у європейській політичній та історіографічній традиції. / Пошук героїв у національних традиціях. Публічна дискусія. Стенограма. Частина 1. – К.,2012.
13. Потоцький В.,Семененко В. Шляхта. Честь та гонор: факти, міфи, коментар і/ В. Потоцький, В. Семененко.- Харків,2014.
14. Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років ХХ ст.)- Вид.4-е дооп. / За ред. М.П.Парцей.-Львів,1992.
15. Яровий В. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до ХХ ст.) Курс лекцій / За ред .Валерія Ярового.-К.,2001.

Семінар №6.

Тема.Формування культу герою в історичній традиції українського народу.

План

1. Вплив національно-визвольних змагань українського народу на ідеалізацію образу захисника рідної землі.
2. "Герої" та "антигерої" в фольклорі українського населення.
3. "Герої" та "інші" в козацькому історіописанні.
4. Героїзація феномену козаччини в літературній творчості Т. Шевченка, М. Старицького, М. Гоголя, П. Куліша.
5. "Герої" та "антигерої" в шкільному курсі історії України.

Література:

1. АндрущенкоВ.П.,БезвершукЖ.О.,БогуцькийЮ.П.,НовохатькоЛ.М. Українська культура в європейському контексті. / За ред. Ю. П. Богуцького . - К., 2007.
2. Батуріна С. "Герої" та "антигерої". Персоналії української історії у російських та польських шкільних підручниках / Світлана Батуріна // Історіографічні дослідження в Україні.-К.-2017.- Ви.27.
3. Бовгиря А. "Герої" та "антигерої", "інші" в козацькому історіописанні ХVIII ст./Андрій Бовгиря // Історіографічні дослідження в Україні.-К.-2014.- Вип.25.
4. Дейвіс Норман. Історія Польщі : Боже ігрище / Норман Дейвіс ; пер. з англ.П.Таращук.-К.,2008.
5. Дейвіс Норман. Європа :історія / Норман Дейвіс ;пер. з англ.П.Таращук.- К.,2008.

6. Дорошенко Д. Слов'янський світ у його минулому й сучасному./Дмитро Дорошенко.-К.,2010.
7. Кравченко В.Україна,Імперія,Росія.Вибрані статті з модерної історії та історіографії /Володимир Кравченко.-К.,2011.
8. КосенкоЛ.О.Козаки:ЛицарськийорденУкраїни:Факти.Міфи.Коментарі.- Вид.2-е дооп ./ Леонід Косенко. -Харків, 2013.
9. Копилов С.А. Проблеми історії слов'янських народів в історичній думці України (остання третина XVII – початок XX ст.). – Кам'янець-Подільський, 2005.
10. Луньо Є. Повстанський героїчний епос і питання сучасного державотворення/Євген Луньо // Народознавчі зошити. Серія філологічна.-№3.- 2014.
11. Магочій ,П.-Р. Україна : історія її земель та народів / Павло-Роберт Магочій ; пер. з англ. Е. Гайдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. -Ужгород, 2012.
12. Міжнародний форум:"Герої" та" антигерої" у європейській політичній та історіографічній традиції. / Пошук героїв у національних традиціях. Публічна дискусія. Стенограма. Частина 1. – К.,2012.
13. Потоцький В.,Семененко В. Шляхта. Честь та гонор: факти, міфи, коментар і/ В. Потоцький, В. Семененко.- Харків,2014.
14. Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років XX ст.)- Вид.4-е дооп. / За ред. М.П.Парцей.-Львів,1992.
15. Яровий В. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.) Курс лекцій / За ред .Валерія Ярового.-К.,2001.

Семінар №7.

Тема. "Герої "та "антигерої" в слов'янській політичній та історичній традиції XX ст.

План

1. "Герої" та "антигерої" слов'янських народів в роки Першої світової війни.
2. Творення культу героїв в національній історії Речі Посполитої, Чехословаччини, Югославії та Болгарії міжвоєнного періоду.
3. "Герої" та "антигерої" українських національно-визвольних змагань першої третини XX ст.
4. Повстанський героїчний епос Другої світової війни та проблема сучасного державобудування України.

Література:

1. Андрущенко В. П., Безвершук Ж. О., Богуцький Ю. П., Новохатько Л. М. Українська культура в європейському контексті. / За ред. Ю. П. Богуцького. - К., 2007.
2. Батуріна С. "Герої" та "антигерої". Персоналії української історії у російських та польських шкільних підручниках / Світлана Батуріна // Історіографічні дослідження в Україні.-К.-2017.- Ви.27.
3. Бовгиря А. "Герої" та "антигерої", "інші" в козацькому історіописанні XVIII ст./Андрій Бовгиря // Історіографічні дослідження в Україні.-К.-2014.- Вип.25.
4. Дейвіс Норман. Історія Польщі : Боже ігрище / Норман Дейвіс ; пер. з англ. П. Таращук. - К., 2008.
5. Дейвіс Норман. Європа : історія / Норман Дейвіс ; пер. з англ. П. Таращук. - К., 2008.
6. Дорошенко Д. Слов'янський світ у його минулому й сучасному./Дмитро Дорошенко.-К.,2010.
7. Кравченко В. Україна, Імперія, Росія. Вибрані статті з модерної історії та історіографії / Володимир Кравченко. - К., 2011.
8. Косенко Л. О. Козаки: Лицарський орден України: Факти. Міфи. Коментарі. - Вид. 2-е дооп. / Леонід Косенко. - Харків, 2013.
9. Копилов С. А. Проблеми історії слов'янських народів в історичній думці України (остання третина XVII – початок XX ст.). – Кам'янець-Подільський, 2005.
10. Луньо Є. Повстанський героїчний епос і питання сучасного державотворення/Євген Луньо // Народознавчі зошити. Серія філологічна.-№3.-2014.
11. Магочій , П.-Р. Україна : історія її земель та народів / Павло-Роберт Магочій ; пер. з англ. Е. Гийдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. - Ужгород, 2012.
12. Міжнародний форум: "Герої" та "антигерої" у європейській політичній та історіографічній традиції. / Пошук героїв у національних традиціях. Публічна дискусія. Стенограма. Частина 1. – К., 2012.
13. Потоцький В., Семененко В. Шляхта. Честь та гонор: факти, міфи, коментарі / В. Потоцький, В. Семененко. - Харків, 2014.
14. Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років XX ст.)- Вид. 4-е дооп. / За ред. М. П. Парцей.-Львів, 1992.
15. Яровий В. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.) Курс лекцій / За ред. Валерія Ярового. - К., 2001.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Формування культу «героя» та «антигероя» в античній культурі та сучасних дослідженнях.
2. «Герої» та «антигерої» давньої історії слов'ян V-XIII ст.
3. Формування героїчного образу як складової духовного менталітету слов'янства.
4. Антигерої слов'янського епосу в етнографічних джерелах та працях науковців.
5. Героїзація гусизму та її вплив на формування національної ідентичності чехів.
6. Героїзація лідерів національно-визвольних рухів словацького народу.
7. Героїзація болгарського епосу в боротьбі проти турецького панування.
8. Формування ідеології сарматизму в польському суспільстві.
9. Героїзація та ідеалізація польської шляхетської демократії в історичних дослідженнях XVI-XIX ст.
10. Пошук «героїв» та «антигероїв» у національній історії білоруського народу.
11. Формування концепції ілліризму. Визначення образу «героя» та «антигероя» в національній історії словенського та хорватського народів.
12. Культ героя в національній традиції українського народу.
13. Образ антигероя в історичній традиції українського народу.
14. Особливості формування героїчного епосу сербів та чорногорців.
15. Пошук «еталону героя» в наукових дослідженнях сучасних вчених.

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ

16. Творчий доробок історичного письменства у висвітленні минувшини слов'янських народів в останній третині XVII – початку XVIII ст.
17. Образ слов'янського світу у творах 10-70-х рр. XVIII ст.
18. Проблеми історії слов'янських народів в історіографічних працях останньої чверті XVIII ст.
19. Особливості становлення наукового інтересу до вивчення історії слов'ян (перша третина XIX ст.).
20. Історична доля слов'янських народів у студіях 30-х – середини 40-х рр. XIX ст.
21. Зародження слов'янознавчих центрів.
22. Науковий доробок вивчення історії слов'ян наприкінці 1840-х – на початку 1860-х рр.
23. Стан вивчення давньої і ранньосередньовічної історії слов'ян.
24. Розробка проблеми середньовічної і нової історії південнослов'янських народів.
25. Проблеми історії західних слов'ян у працях українських дослідників.
26. Виникнення історії славістики – нового напрямку наукових досліджень.
27. Результати славістичних досліджень початку XX ст. з питань історії Польщі і Чехії.
28. Дослідження славістичних студій початку XX ст. з історії південнослов'янських народів.
29. Результати наукових студій з історії слов'янознавства.
30. Церковний розкол 1054 р. Відмінності між католицизмом та православ'ям.
31. Ян Гус. Гуситські війни.
32. Турецькі завоювання. Ісламізація.
33. Національно-визвольні рухи слов'янських народів.
34. Герої слов'янського епосу та фольклору.

35. Особливості менталітету слов'янських народів.
36. Ідеалізація панівного стану Польщі. Героїзація подвигів шляхти.
37. Поширення сарматизму в польській культурі.
38. Польські закони, звичаї, громадянські чесноти, дворянські традиції, елементи рицарської культури, релігійність, пристрась до розкішного життя, зневага до фізичної праці.
39. Ототожнення «сарматизму», «польськості» з захистом католицької віри.
40. Культ зневаги до інших народів та релігій у Польщі.
26. Ідеологічні засади австрославізму.
27. Сутність ідеологічної концепції панславізму.
28. Зростання інтересу до давньочеського епосу «Александреїда» (1310 р.). «Далімілова хроніка», «Краліцька Біблія».
29. Гуситські хроніки. «Поєма про перемогу біля Домажліце». Гуситські пісні. Прославлення Яна Гуса, Яна Жижки, подвигів таборитів, таврування загарбників і зрадників.
30. Героїзація фольклору словаків. Д. Горчичка та його «Новий латинсько-словацький базар».
31. Формування концепції ілліризму словенців та хорватів.
32. Етнографізм та фольклорний національний традиціоналізм сербів та чорногорців: В. Ілич, Л. Лазаревич, М. Глішич, С. Маркович.
33. Героїзація болгарського епосу в боротьбі проти турецького панування: «Епопея забутих», «Знедолені», «Під серпом».

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В. П., Безвершук Ж. О., Богуцький Ю. П., Новохатько Л. М. Українська культура в європейському контексті. / За ред. Ю. П. Богуцького. - К., 2007.
2. Батуріна С. "Герої" та "антигерої". Персоналії української історії у російських та польських шкільних підручниках / Світлана Батуріна // Історіографічні дослідження в Україні.-К.-2017.- Ви.27.
3. Бовгиря А. "Герої" та "антигерої", "інші" в козацькому історіописанні XVIII ст./Андрій Бовгиря // Історіографічні дослідження в Україні.-К.-2014.-Вип.25.
4. Дейвіс Норман. Історія Польщі : Боже ігрище / Норман Дейвіс ; пер. з англ. П. Тарашук.-К.,2008.
5. Дейвіс Норман. Європа : історія / Норман Дейвіс ; пер. з англ. П. Тарашук.-К.,2008.
6. Дорошенко Д. Слов'янський світ у його минулому й сучасному./Дмитро Дорошенко.-К.,2010.
7. Кравченко В. Україна, Імперія, Росія. Вибрані статті з модерної історії та історіографії / Володимир Кравченко.-К.,2011.
8. Косенко Л. О. Козаки: Лицарський орден України: Факти. Міфи. Коментарі.- Вид. 2-е дооп. / Леонід Косенко. -Харків, 2013.
9. Копилов С. А. Проблеми історії слов'янських народів в історичній думці України (остання третина XVII – початок XX ст.). – Кам'янець-Подільський, 2005.
10. Луньо Є. Повстанський героїчний епос і питання сучасного державотворення/Євген Луньо // Народознавчі зошити. Серія філологічна.-№3.-2014.

- 11.Магочій, П.-Р. Україна : історія її земель та народів / Павло-Роберт Магочій ; пер. з англ. Е. Гайдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. - Ужгород, 2012.
- 12.Міжнародний форум:"Герої" та" антигерої" у європейській політичній та історіографічній традиції. / Пошук героїв у національних традиціях. Публічна дискусія. Стенограма. Частина 1. – К.,2012.
- 13.Потоцький В.,Семененко В. Шляхта. Честь та гонор: факти, міфи, коментар і/ В. Потоцький, В. Семененко.- Харків,2014.
- 14.Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років ХХ ст.)- Вид.4-е дооп. / За ред. М.П.Парцей.-Львів,1992.
- 15.Яровий В. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до ХХ ст.) Курс лекцій / За ред .Валерія Ярового.-К.,2001.

